

They are two against two

תרי ותרי נינהו –

OVERVIEW

The גמרא cites a הלכה (in the name of רב אמר רב) that if there was an ערער on one of the דיינים on a בי"ד of השטר; then if the other two דיינים did not sign, they may testify to vindicate the third דין. Once the two דיינים signed however, they may not testify and have him sign. The גמרא challenges this הלכה and asks what type of ערער was it: if it was an ערער of גזלנות, then it is תרי ותרי (the גמרא does not clarify what is the question exactly); if it was an ערער of משפחה, then it is (merely) a גילוי מילתא בעלמא (again the גמרא does not clarify). תוספות will cite רש"י interpretation (and challenge it), and the ר"ח interpretation.

פירש בקונטרס¹ וכי אמרי לא גזל הוה להו תרי ותרי ולא מתכשר בהכי – רש"י explains; and when the דיינים will testify that the דין in question did not steal, it will be a situation of תרי ותרי (where two עדים contradict two other עדים), and the accused דין will not be vindicated through the testimony of the דיינים.²

פירוש הקונטרס has a difficulty with the תוספות:

וקשה דהכא אליבא דרב הונא³ קיימינן דאית ליה⁴ (שבועות דף מז:): – And there is a difficulty with the aforementioned interpretation. For here in this גמרא we are following the view of רב הונא who maintains in a case of תרי ותרי –

דזו באה בפני עצמה ומעידה דאית לן למימר אוקי גברא אחזקתיה⁵ – That each group of the contradictory עדים may come independently to בי"ד and testify (regarding other cases). The reason is that we do say that we place the person (each עד) on his presumptive status of כשרות.⁶ Similarly here,

¹ ד"ה תרי.

² In a case of תרי ותרי the accused will lose his כשרות according to רש"י.

³ אמר רב אבא אמר רב הונא וכו' ג' שישבו וכו' the גמרא states.

⁴ When two groups of עדים contradict each other, each כת is suspect of being פסולים; for each כת may be the lying group.

⁵ Just as by תרי ותרי the testimony of (say) the latter group cannot impinge on the כשרות of the former group (even though the latter כת accuses them of lying) because the former group contradicts the latter group, similarly here the testimony of the פוסלים cannot impinge on the כשרות of the דין, since the other דיינים contradict the עדות of the פוסלים. See footnote # 18.

⁶ Each of the עדים had a כשרות before this contradictory testimony. This כשרות resolves the ספק.

this third דין had a חזקת כשרות; the subsequent תרי ותרי cannot diminish this חזקת כשרות. He should be כשר despite the תרי ותרי. For תרי ותרי cannot remove a חזקת כשרות.

תוספות expands his question:

ועוד דלרב חסדא דאמר (שם) בהדי סהדי שקרי למה לי –

And furthermore (even) according to רב חסדא (who argues with רב הונא)⁷ **and maintains** that in a case of תרי ותרי we say ‘**why get involved with these false witnesses**’. רב חסדא is of the opinion that these two כתי עדים cannot testify elsewhere, for each is suspect of being false עדים. Nevertheless רב חסדא would -

מוֹדָה הַכֹּא דְהָאֵי גִבְרָא מִמִּילָא מִתְכַּשֵּׁר –

Admit here, that this person (the third דײן) would be naturally vindicated
and able to serve as a דײן. תוספות explains:

שהרי אם בת אחת מאלו מעידה על אדם אחד שהוא פסול –

For if one of these contradictory כתי עדים would (subsequently) testify concerning a certain person that he is unfit for עדות, etc.; the כתי -

לרוב חסדא דחשיב להו סהדי שקרי לא היתה נאמנת אף על גב דאין אדם מכחישה⁸ –

Would not be believed to be פוסל this person **according to רב חסדא**, for רב **considers** the members of each כה as **false עדים**. This is true **in spite of** the fact **the no one is contradicting** this כה in this testimony, which claims that a certain person is פסול -

וכל שכן היכא דאיכא סהדי דמכחשי דלא מהימני –

And certainly in our case where there are עדים (the two דיינים) who contradict the עדים הפוסלים, the עדים הפוסלים will surely not be believed; and the alleged פסול would be כשר.⁹

רש"י has an additional difficulty on תוספות

ועוד קשה לרבינו יצחק דקאמר אי ערער דפגם משפחה גלוי מילתא בעלמא הוא –

עדים כשרים, and renders them as פסול.

⁷ אליבא דרב הונא (even though תוספות previously said that רב חסדא asks his question according to רב הונא (קיימין), perhaps because רב חסדא states this הלכה in the name of רב. It is possible that רב follows the view of תרי ותרי and not of רב חסדא concerning תרי ותרי. Alternately תוספות want to clarify that in a case of תרי ותרי the accused retains his חזקת כשרות according to both רב חסדא and רב הונא.

⁸ They were contradicted (only) in the initial testimony (in a different case); nevertheless their פסול מחמת ספק carries over and extends to all cases, even those in which they are not contradicted.

⁹ It is only concerning the עדים המכחישים themselves, that רב חסדא maintains that the ספק פסול is stronger than their חזקת כשרות (since there are עדים who contradict them). However concerning the alleged פסול (as in our case) since there is two כתי עדים who contradict each other (and רב חסדא considers them as שקרי), they cannot invalidate his חזקת כשרות. [Alternately: The עדים המכחישים are considered סהדי שקרי. They can therefore not testify again. However the דיין was allegedly בפסל, (only) through סהדי שקרי; they cannot diminish his חזקת כשרות.] See ‘Thinking it over’ # 1.

And the ר"י has an additional difficulty; for the גמרא states, 'if it is a contention concerning a family type blemish, then it is merely a revelation of the facts' -

ופירש הקונטרס דדבר העשוי ליגלות הוא שיבדקו עד שיתברר הדבר -

And רש"י explained, that this משפחה is something that will eventually be revealed, for they will search out the facts until the matter will be clarified. Therefore even if the דיינים signed, they should be able to testify, for it is not a real גילוי מילתא, merely a הגדת עדות

asks: תוספות

וזהו תימה איך יתברר הדבר לעולם כיון שאלו ב' אומרים שהוא עבד -

And this is astounding! How can the matter ever be clarified, since these two witnesses claim that he is an עבד, therefore -

אין כל העולם יכולים להכחישן דתרי כמאה -

The entire world cannot refute them, for two עדים are as effective as a hundred עדים. No matter what evidence may show up, once these עדים claimed that the דין is an עבד, they cannot be refuted

offers an alternate explanation of the גמרא: תוספות

על כן נראה כפירוש רבינו חננאל דלא איירי בעדות דיינין¹⁰ אלא בעדות אחרים -

Therefore ר"ה prefers the interpretation of the תוספות; that we are not discussing the testimony of the דיינים (the דיינים are not testifying about the third דין), but rather the testimony of others concerning the third דין -

והכי פירושה אם עד שלא חתמו קרא ערער על אחד מהם -

And this is the explanation of the גמרא; if there was a contention concerning one of the דיינים before the others signed, then -

מעידים שנים מן השוק¹¹ עליו וחותם -

Two people from the market can testify concerning the כשרות of this דין and he may sign the הנפק. The reason is -

דהוי כאילו ישבו בית דין אחר שהכשירוהו ולא בטל וועד המושב וחותמין¹² -

For it is considered as if the דין was vindicated, and the committee meeting place was not annulled, and all the דיינים sign.

However -

משחתמו השנים ולא הספיק השלישי לחתום עד שקרא עליו ערער -

¹⁰ According to רש"י the question is whether the other two דיינים are בעדות. Not so according to the ר"ה.

¹¹ See 'Thinking it over' # 3.

¹² It would seem that a וועד המושב is not considered convened, until the דיינים begin to sign.

Once two of the דיינים signed and the third דיין did not manage to sign before his legitimacy was contested, then -

בא ערער וביטל וועד המושב של אותו בית דין -

The contention nullified the וועד המושב of that בי"ד -

אף על פי שאחרי כן העידו אחרים שהוא כשר כיון שביטל ההוא מושב בטל -

Even though that afterwards others testified that the third דיין is כשר, nevertheless once that מושב was nullified it remains nullified -

וצריך לחזור ולהשיב בית דין על כך -

And it is necessary to reconvene a new בי"ד for this case, and sign the הנפק again.

The גמרא continues (according to the פר"ח) and asks:

ערער דמאי אי ערער דגזלנותא תרי ותרי נינהו ולא מיפסיל -

What type of contention was there against this דיין; if it was an ערער that the דיין was a robber; that should not be a problem (even if two דיינים signed already), for it is a case of תרי ותרי, and the דיין is not פסול -

דאוקי תרי בהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה¹³ -

For we set the two עדים against the other two עדים who cancel out each other and we place the person on his presumptive כשרות status -

וכיון דאיגלאי מלתא דמעולם לא היה פסול -

And since it subsequently became apparent that this דיין was never פסול -

הרי לא היה בטל וועד המושב של אותו בית דין -

It turns out that the וועד המושב of that בי"ד was never בטל. There was always a proper בי"ד of three כשרים. Why is it necessary to reconvene a new בי"ד?!

The גמרא continues:

אי ערער דפגם משפחה שאמרו עליו שהוא עבד ואלו מזימים אותם -

If it was a contention of a פגם משפחה they claimed that the דיין was an עבד, and the second group of עדים מן השוק that are vindicating the דיין are refuting through הזמה the original הפוסלים. עדים תוספות. interjects to explain why it is necessary to say that the עדים המזימים are עדים המכשירים -

דאי אומרים שאינו עבד אם כן היה נפסל דליכא למימר אוקי גברא אחזקה -

For if the second group would merely claim that he is not an עבד, then the דיין would be נפסל; for in this case of תרי ותרי we cannot say 'אוקי גברא' - 'אחזקה' -

¹³ This is what תוספות maintained originally that תרי ותרי cannot impinge on a כשרות.

דאם הוא עבד לא היה לו חזקת כשרות מעולם¹⁴ -

For if he is an עבד as the first group claims then he never had a חזקת כשרות. Therefore we must say that the עדים המזימים are עדים; in which case they are totally believed and the testimony of the first עדים is discarded -

אם כן גילוי מילתא בעלמא הוא¹⁵ -

If that is so that the עדים המזימים are עדים then their testimony is merely a גילוי מילתא -

דכיון דאיגלאי מלתא דכשר היה מה איכפת לן בהוא ערעור ולא בטל וועד המושב -
For since it was revealed that the contested דיין was always כשר why should the ערעור concern us; the וועד המושב was never בטל?!?

The גמרא concludes:

לעולם ערער דגזלנותא ודקאמרי הנך סהדי ידעינן ביה דעבד תשובה -

That really it was an ערער of גזלנות and the latter עדים testified we know that the דיין did תשובה, which makes him כשר to be a דיין -

וכיון דמודו לקמאי דגזלן הוא הוה ערער דידהו ערער¹⁶ ובטל וועד המושב -

And since the latter עדים admit to the former עדים that the דיין was a גזלן; therefore the ערער of the former עדים is considered a valid ערער and it nullified the וועד המושב -

דהואיל ואמת הוא שנפסל הוי בחזקת פסלות עד שנודע לנו כשרותו¹⁷ :

For since it is true that the דיין was נפסל for a period, he is in a status of כשרות until we become aware of his פסלות.

SUMMARY

According to עד שלא (even כשר is דיין means that the תרי ותרי of קשיא רש"י means that the גילוי מילתא of קשיא (חתמו). (משחתמו) even כשר is דיין means that the גילוי מילתא of קשיא (חתמו).

¹⁴ This perhaps is what the גמרא had in mind when it asked משפחה דפגם; that even if you want to say it is a משפחה where we cannot say that it is תרי ותרי and rely on his כשרות; nevertheless there is a difficulty with the הלכה ממה נפשך. If there are only עדים המכחישים then since he has no כשרות, so even if the עדים המזימים did not sign he cannot be מצטרף since he remains a פסול, and if there were עדים המזימים, then even if the עדים המזימים did sign the וועד המושב is not בטל.

¹⁵ The גמרא uses the expression גילוי מילתא בעלמא to distinguish this situation from the previous one of תרי ותרי. By תרי ותרי the דיין is כשר (in spite of the פסול) because of his כשרות. Here (by משפחה and פגם) the דיין is completely כשר without any ספיקות at all. The עדים המזימים make his כשרות a גילוי מילתא (עדים זוממין).

¹⁶ This is different from רש"י who understands the answer to explain why the דיין is כשר (even though it is משחתמו אין מעידין); it explains why חתמו מעידין. However according to the ר"ח it explains why חתמו מעידין.

¹⁷ Even though the עדים המכחישים stated that he did תשובה before this case and was therefore כשר to be a דיין in this case; nevertheless since we became aware of it, only after he was בחזקת פסול, his new status as a כשר begins only after this testimony. See ריטב"א.

argues that an accused by תרי ותרי is כשר (לכו"ע) on account of his תרי because פגם משפחה by גילוי מילתא ¹⁸. חזקת כשרות. כמאה.

The ביטול וועד maintains that by תרי ותרי the דיין is כשר and there is no ביטול וועד המושב. By המושב if there are עדים זוממין פגם משפחה. However, if the עדים state that the דיין did תשובה, then there is a ביטול וועד המושב.

THINKING IT OVER

1. It seems from תוספות that by תרי ותרי, according to רב הונא the accused is certainly כשר (he has a חזקת כשרות), and even according to רב חסדא he is also כשר ¹⁹. However, it seems that the opposite is true; that according to רב חסדא (who maintains that the עדים המכחישים are שקרי), the accused is certainly כשר (without any need for חזקת כשרות), since no עדים כשרים are challenging his כשרות! ²⁰

2. According to the ר"ה why does the גמרא ask 'מילתא וכו' אי פגם משפחה גילוי מילתא וכו' (even בגזלנותא וכו')? ²¹!

3. The ר"ה states that we are discussing עדות אחרים ²². Does this mean that we are discussing only עדות אחרים; or does it mean that it is not necessarily עדות אחרים it can also be עדות הדיינים? ²³

¹⁸ See שיטת רש"י for a comprehensive defense of תוס' – תקנ"ז.

¹⁹ See footnote # 9.

²⁰ See חכמת שלמה (מהרש"ל).

²¹ See תוספות הרא"ש (וה"ב מ"ת אות רצג).

²² See footnote # 11.

²³ See תוס' הרא"ש and ריטב"א.